

sošolci smo se zedinili glede praznovanja naše dvajsetletnice na **Ljubljano, in sicer za 11. avgust t. l.**, tedaj dan pred vsokoljskim zletom. Upam, da smo pogodili pravo — ako ne — pa prosim, da stavijo tovariši(ce) tozadevne predloge. Večina naj zmaga. Prijave in eventuelni predlogi naj se vpošiljajo čimprej na tovariša R. Gruma, Ljubljana, Zalokarijeva ulica 13. V prijavi naj se tudi navedejo mogoče želje glede stanovanja itd. Podrobnejše še sledi. Torej na veselo svidenje!

— **Moško učiteljske v Ljubljani.** Vpisovanje in I. letnik je v petek 30. t. m. od 8—11. ure. Učenci, ki so dovršili 4. razred srednje ali meščanske šole (nastavni razred), se sprejmejo brez izpita, za druge bodo sprejemni izpiti dne 11. in 12. septembra. Predložiti je treba krstni list in zadnje šolsko spričevalo.

— **Železniki.** Dne 28. in 29. t. m. — na Vidovo in Petrovo priredimo razstavo šolskih izdelkov: deška in dekliška ročna dela, pisanje in risanje.

Zavod za slene v Ljubljani priredi s svojimi gojenci dne 26. junija 1922 ob 20. v Narodnem domu v Celju javno produkcijo, na kar opozarjamo tamošnje učiteljstvo.

Vestnik za učiteljsčnike.

— **Na koncert učiteljskega naraščanja.** ki ga priredi naš odlični tov., skladatelj E. Adamič v nedeljo dne 25. t. m. ob 5. uri pop. v Sokolskem domu v Zagorju o. S., je dolžnost vseh bližnjih in sosednjih tovarišev, da ga s svojimi prijatelji in znanci posetijo kar najbolj polnoštevilno! Naša častna in moralna dolžnost je, koncerta udeležiti se, saj kar našemu naraščanju pripomoremo je v prid in blagor našega stanu!

— **V priznanje našim mladim bodočim tovarišicam in tovarišem na učiteljski.** Priobčujemo pismo, ki ga je naš priznani narodni glasbenik tov. J. Žirovnik pisal prevodnji pevskega zbora ljubljanskih učiteljsčnikov tov. prof. Adamiču po koncertu na Vrhniki in Logatcu. Naj bo v priznanje našim bodočim mladim tov. Pismo slove sledeče: Cenjeni prijatelj! Kolikor je meni znano smo naredili prvo javno produkcijo učiteljsčniki leta 1872. v Binkoštih. Aranžiral sem jo jaz. Peto nas je 10 učiteljsčnikov in dva gimnazijca — moja osebna prijatelja Peter Mayer in Val. Aljančič. Veselica ali, kakor smo takrat rekli — Beseda se je vršila v čitalnici v Kranju, kjer sem doma. Dohodek je bil namenjen stradajočim Dolenjcem in Notranjcem. Pelj smo tudi Medvedovega »Popotnika« izven programa, ker je bil Razinger dobro raspoložen. To je bilo pred 50. leti torej. Program pošiljam v spomin na takratno učiteljsko petje. Ker smo samo Medvedove peli, sem moral imeti glavno skušnjo v godbeni sobi spričo njega. Ko smo vse speli, je rekel: »Wen sie so singen werden in Krainburg, wie sie jetz gesungen haben. werden sie mir keine Unehre machen.« Pa smo res dobro peli. In ko smo po dovršenem programu dodali še »Popotnika«, so bili ljudje kar navdušeni za — Razingerja. On je namreč to partijo izredno dobro pel, kadar je bil raspoložen, ker jo je Medved zani spisal. Medved je sploh hotel, da učitelj deluje na glasbenem polju in priporočal, da zbiramo narodne pesmi. On je rekel: Ein Lehrer, der nicht singen kann, ist nur ein halber Lehrer. Toda Medvedovi časi so minili in začelo se je gojiti bolj umetno petje, ki je konečno privedlo do tega, da pevci brez not v rokah niso znali zapeti niti — Lepa naša domovina. Kaj pa še je sedanje drobne a srčkane pesmiče?! Mi smo jih pa tiste čase, ko nas je Gros zbiral okoli sebe (1872—73. leta) znali 100 na pamet, z not pa — vsako. — Ko sem Tvoj zbor slišal v nedeljo na Vrhniki, sem bil kar poživljen in sem kar čutil, da se vračajo tisti časi, kakoršni so bili pred 50. leti. Tako lepo ubrano petje, tako discipliniran zbor in tako navdušena mladina z dobrimi grli in dobro voljo! Ko se to razide po deželi, bo zasijala nova pomlad njej in domovini. Kaj je pa lepše, kakor lepa pesem dobro zapeta? Vse elektrizira in še nepevcem mošnjičke odpira, da za pevce vse plačajo, samo da jim še in še zapojejo. Kadar nismo imeli denarja, smo šli v tako gostilno, kjer smo vedeli, da se zbirajo prijatelji petja: Belj volk, Fischer itd. Tako smo mi tiste čase — valuto regulirali! — Seveda so zmirom bili za nami prijatelji z dobrimi sveti in nevošljivci, da bi nas tožili. Pa smo se srečni ognili vseh mrež in jadrani še po Bledu in Ljubljani. Zato Te prosim, da še Ti Tvojim pokažeš lepe strani pevskega žitja, pa tudi nevarne. Kdor fantov hoče kaj biti, ne sme biti nepijanec ne babiak. Zvest naj bo v svojem poklicu, zraven pa poje in uči petje. Ravno tako

dekleta. Utile cum dulce! Mene je v učiteljski stan največ zvalila glasba, pa mi še danes ni žal, da sem šel vanj, dasi sem moral v njem dosti trnja pohoditi. Rečem na še zraven: Če bom še prišel kdaj na svet, bom zopet učitelj! — Ti pa stopaj po Medvedovih stopinjah! Uči mladino veliko drobnih pesmic, nekaj pa večjih in nekaj tudi resnih. Pa veselje jim vlivaj v srca in še pozni rodovi bodo blagoslovljali Tvoje delo. Bog Te živi in čuva, da boš izpolnil vse nade, ki jih stavi na Te domovina! Bog živi in čuva Tvoj zbor, da bo kdaj pomogel dvigati naš narod do resnične kulture! Nazdar! Pred 50. leti nas je bilo 10, zdaj pa 80! Lep napredek! — Tvoj — stari prijatelj, J. Žirovnik, Borovnica, 25. IV. 1922.

ALBERT SIČ:

„Narodni okraski na pirhih in kožuhih“.

Narodna ročna dela so ljudska umetnost, so odsev narodnega življenja in mišljenja narodnega značaja in njegove kulture. Narodna ročna dela so svetinja, katero je dolžan narod hraniti svojim potomcem.

Ko so pohajali v šolo naše matere in naši očetje, jim nikdo ni pokazal bogatih zakladov narodne umetnosti, in ker je sami niso poznali, smo ostali nevedni tudi mi, njih otroci. Tudi v dobi našega šolanja je bila narodna umetnost še pastorka.

Šele v novejšem času, v času, ko se je bil največji boj za narodno osamosvojitve, smo iskali s posebno ljubeznijo vse, kar je specifično našega. Kar smo našli, nam je bil ljub spomin na naše prednike. Imeli smo čut, da je to nekaj dragocenega, nekaj svetega. Kako pa to zanamcem ohraniti, kako razširati zmisel in čut za to, tega nismo vedeli. Te naloge, dane celokupnemu narodu, se je poprijel prof. A. Sič. Rešil jo je s svojimi publikacijami »Narodne vezenine na Kranjskem« in »Narodni okraski na pirhih in kožuhih«. Za to mu naša hvaležnost! Odkril nam je domače krasilno umetnost, podal nam lepo zbirko narodnih vzorcev, ki jih je zarisala v davnem času mehka slovanska duša in izdelovala spretna roka naših prednic.

Kar se tiče »Narodnih okraskov na pirhih in kožuhih« si usojam pristaviti sledeče: Komentar k narodnim okraskom na pirhih je spisan z veliko natančnostjo in ljubeznijo. Lahko kar sedeš in delaš. Drugeče »Narodni okraski na kožuhih«. Komentar je spisan sicer z veliko ljubeznijo a z manjšo natančnostjo, ki pa je nam, ki hočemo stvar vsestransko proučiti prav tako potrebna kot ljubezen do dela. Kar se tiče vezenih okraskov na kožuhih bi nas zanimalo zvedeti, s kakšnimi ubodi, oziroma s kakšno tehniko se je izvajalo vezenje. Vzorcji z velikimi srci (list 15, 16) so pač bolj prikladni za aplikacijo kot za vezenje. Če pa so se res vezli, bi bilo jako zanimivo zvedeti, kako? Najbrže se je gojilo ploščato vezenje. V tem slučaju bi bila spet smer niti prav zanimiva. Kar se tiče aplikacij vemo samo, da so jih prihajali krznarji na kožuhe in obrobljali z rdečo, črno ali drugo barvno debelo volneno nitjo. Kako so se prihajale aplikacije, s kakim ubodom obrobljale, nam ni znano. Mogoče so se pritrjevale kar z obrobo nitjo? Ali z verižnim ali z zankalnim ubodom? Se je rajil na istem kožuhu vedno isti ubod?

Odgovor na navedena vprašanja bi bilo vsaj par velikih in natančnih fotografij vezenin in aplikacij. G. profesorja, ki je že žrtvoval tej lepi stvari toliko časa in truda, prosimo, da nam poda prilično že teh par zaželenih informacij.

Irma Šeligova.

Vestnik meščanskih šol.

— **c Mariborski odsek društva meščansko-šolskega učiteljstva v Sloveniji** je zboroval 20. maja v vurburškem gradu. Zastopane so bile vse šole, izvzemši Ljutomer, še celo Murska Sobota in Dolnja Lendava. Na krasno uspelem zborovanju je društveni predsednik ravn. Humek podal natančno statistiko o meščanskih šolah v Sloveniji, katero je sestavil na iniciativno bratskega vojvodinjskega društva, ki zbira vsa materialja za meščanske šole v vsej državi. Statistika kaže lep razmah meščanskih šol v Sloveniji. Vseh šol je 31; 22 javnih in 9 zasebnih. Upati pa je še na ustanovitev novih šol. Podal je tudi sliko o čehoslovaškem meščanskem šolstvu, kar je vse navzoče zanimalo in vzpodbujalo k vedno večjemu napredku. Po zborovanju smo se sestali v bližnji gostilni, prav hvaležno pa je omeniti vurburškega tov. nadučitelja Lešnika, ki nam je preskrbel krasne prostore za zborovanje ter nas tudi lepo po-

gostil. Vsled sklepa na tem zborovanju smo se sestali drugič dne 17. junija 1922 na Pragerskem kjer smo razpravljali o temi: Zemljepisni in zgodovinski pouk z ozirom na snov in metodo. Glede te teme je podala tovarišica g. Poljanec lepe misli in bo tudi referirala tozadevno na okr. učit. konferenci v Mariboru.

— **c Učne knjige za meščanske šole.**

Ker se v naših dneh slišijo vedno pogostejše tožbe o pomanjkanju potrebnih učnih knjig in učiteljstvo in učenci ne morejo leto za letom čakati tistih lepih časov, ki nam prinese nove šolske zakone in nove učne načrte; zato ne bo odveč, ako ob sklepu šolskega leta opozorimo na učne knjige, ki pridejo v prihodnjih počitnicah v svet. Čitanka za 4. razred meščanskih šol je že dotiskana ter izide tekom prihodnjega meseca. Knjiga je urejena kot »Slovstvena čitanka« ter prinaša v dodatku kratko zgodovino slovenske književnosti, čitanka bo seveda brez ilustracij, ki učne knjige silno podraže, a vzlic vsemu vedno ne povzdigujejo njih notranje vrednosti. Iz štedljivosti se tudi novo izdanie že razprodanega I. dela Čitanke za meščanske šole tiska v precej skrajšanem obsegu. Brinarjeva Zgodovina za meščanske šole bo po zatrdilu založništva dotiskana do začetka prihodnjega šolskega leta ter bo izšla v dveh delih. Prvi del bo obsegal start in srednji vek, drugi del pa zgodovino novega veka (s svetovno vojno vred) in ustavoznanstvo.

— **c Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu** konča šolsko leto 1921/22, v sredo, dne 28. junija. Ta dan priredi razstavo ročnih del v šolski telovadnici, ki se odprta ob 9. uri zjutraj in bo odprta cel dan in na praznik dne 29. junija od 8. do 18. ure. Vstopnina prosta. V jeseni se otvorita še IV. razreda, tako da bo šola popolna. Vpisovanje za novo šolsko leto bo v sredo dne 28. junija od 10.—12. ure in v sredo, dne 13. septembra od 8.—12. ure. Redni pouk se prične v četrtek, dne 14. septembra t. l. ob 8. uri. K vpisovanju prinese nanovo vstopajoči učenci zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list in potrjeno o cepljenju koz. Za obilni poset razstave prosil ravnateljstvo.

— **c Meščanska šola v Ribnici** priredi koncem šolskega leta razstavo risb in ženskih ročnih del, h kateri vabi vse prijatelje in dobrotnike, da si ogledajo sad truda učiteljstva in učencev(enk) v šol. letu, ki so se ji majali temelji in je le malo manjkalo, da ni popolnoma propadla. Razstava bo odprta v sredo 28. t. m. po sklepu šolskega leta in odstane odprta dopoldne in popoldne tega dne kakor tudi 29. na praznik sv. Petra in Pavla. Vpisovanje v I. razred za šolsko l. 1922/23, bo v pisarni ravnateljstva na deški osnovni šoli dne 1. in 2. julija dopoldne od 8.—12. ure K vpisu naj pridejo učenci(-ke), ki so dovršili z dobrim (povoljnim) uspehom 5. razred (šol. leta) osnovne šole, in prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo krstni list in dokaz o cepljenju koz. Vnanji učenci se priklase lahko pismeno.

— **c Deška meščanska šola v Ptuj.** Šolsko leto 1922/23, I. Vpisovanje učencev za prihodnje šol. leto: Vpisovanje novih učencev se vrši v prvo 29. junija do vstevši 3. julija t. l. od 8. do 10. ure predpoldne v pisarni ravnateljstva Panonska ulica št. 5, blizu pošte. Novi učenci se vpisujejo nadalje: 11., 12. in 13. septembra t. l. vsak dan od 8. do 11. ure predpoldne. Stari učenci se vpisujejo 11. in 12. septembra. Novi učenci naj prinesejo za vpisovanje: 1. izpričevalo ljudske šole o dovršenem 5. 6. ali 7. šolskem letu. V glavnih predmetih, to je v računstvu in jeziku mora izpričevalo izkazovati dober red. 2. Krstni list in domovnico pristojne občine. 3. Sprejemni izpiti za II. in III. razred se vrše 12. in 13. septembra ob 8. uri. 4. V četrtek dne 14. septembra ob 8. uri je otvoritvena služba božja. Nato se zbere učenci v svojih razredih, kjer se jim prečita disciplinarni red in naznani urnik. 5. V petek, dne 15. septembra se prične redni pouk.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

— **op Društvo vpojenega učiteljstva v Sloveniji** po svojih načelih vrlo napreduje in se dobro razvija. Dokaz temu je, da ima že lep fond, kojega potrebuje za svoji obstanek! Za nalogo si je po predvidnih in izkušenih odbornikih postavilo, da si pridobi glavnico, od katere obresti bo imelo zadostno denarno svoto vedno pri rokah, in bo v slučaju smrti člana-vpk. učitelja, takoj, še isti dan, odštelo 500 K žalujoči vdovi podpore. Nujna pomoč je velika, je dvojna! Vemo vsi, da čez 30 dni poslanih 6 K članarine — je prepozna pomoč! Neki gosp. Ž. pa v Uč.

Tov. št. 2. nasvetuje nasprotno — kar bi neljalo društvo le v propad! — Društvo vp. uč. nima naloge nabirati za žive uboge vpojočence, ampak le pomoči dati v smrtnem slučaju. M. B.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— **t Tovariši obrtno - nadaljevalnih šol** in njih prijatelji litijskega in krškega okraja — predvsem oni iz Šmartna pri Litiji, Toplic pri Zagorju o. S., Trbovelj, Hrastnika in Radeč pri Zidanem mostu se vljudno vabijo na sestanek dne 29. t. m. ob 2. uri popoldne v Trbovlje v restavracijo g. Kokalja pri kolodvoru. Tema: Razgovor in ukrepi o skupnem, enotnem nadaljnjem postopanju v administrativnem in finančnem oziru. — Učit. zbor obrt. nad. šole v Toplicah-Zagorju ob Savi.

— **km Kmetijski tečaj za učitelje.** Pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo priredi v času od 24. julija do 2. septembra t. l. šesttedenski tečaj za učitelje na kmetijski šoli na Grmu. V ta tečaj se sprejemajo prosilci iz vse Slovenije pod sledečimi pogoji: 1. da imajo najmanj 5 let ljudskošolske prakse in usposobljenostni izvid za ljudske šole, 2. da so s kmetije doma oziroma, da so se s kmetijstvom že praktično pečali, 3. da so že po svojem dosedanjem delovanju pokazali potrebno zanimanje in dobro voljo za kmetijski pouk, 4. da so iz krajev, kjer je upati, da se najprej ustanove kmetijsko-nadaljevalni tečaj in 5. da pripravijo koncem tečaja izpit o predavani učni tvarini in si pridobe s tem izpričevalo učne usposobljenosti za strokovni pouk na kmetijsko-nadaljevalnih šolah. Prosilci naj poleg tega navedejo (brez priloge) v prošnji tudi vse druge običajne podatke glede starosti, rojstnega kraja, dovršenih študij, dosedanjega službovanja kakor tudi glede tega ali so oženjeni ali ne. V tečaj sprejeti učitelji dobe na zavodu prosto oskrbo obstoječe iz proste hrane (zajuterk, kosilo in večerjo brez vina) in prosto stanovanje. Stroške potovanja morajo sami trpeti. Med tečajem je pouk nepretrgan (brez dopustov) in se imajo tudi nedelje porabiti za poučne izlete. Sprejeti udeležniki se morajo z reverzom zavezati, da se bodo točno udeleževali pouka in ravnali v vsem po odredbah ravnateljstva. Prošnje za sprejem v kmetijski tečaj je vlagati potem šolskega vodstva in brez koleka pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani in sicer najkasneje do 10. julija t. l.

— **t Obrtne razstave in učiteljstvo.** — Da se mora učiteljstvo zanimati za vsak kulturni napredek naroda, kateremu služiti, je pač povsem jasno. Velik napredek le prav gotovo čim intenzivnejša povzdiga obrtništva in ta napredek naj bi ravno pokazale obrtne razstave, ki se prirejajo v naši domovini. Narodu bode le v čast in gmotno korist, ako bodo take razstave uspele, kar največ mogoče. Res so prijave najrazličnejših obrtnikov za te razstave jako razveseljeje. Toda premmogo prav spretnih obrtnikov je skritih na deželi, ki proizvajajo prvovrstno blago, vmes celo predmete, ki so njih lastni izum in bi bili vredni širje vporabe, pa njih izumiteljem ni bilo možno, pokazati širji javnosti svoje delo. Slovenskemu učiteljstvu, ki je vendarle v stiku s takšnimi skritimi talenti, bode le v domoljubno zaslugo, ako a) zainteresira tudi obrtnike na deželi za obrtne razstave in b) povzroči, da pridejo tudi obilni skriti talenti ravno potom obrtnih razstav na dan. — Pri odborih obrtnih razstav so natančneje pojasnila vedno na razpolago.

— **t A. Sič, Računske naloge za trgovske šole.** Ta knjiga vsebuje poleg vseh elementarnih računov za neimenovanimi in imenovanimi celimi števili in z ulomki vse vrste specielno trgovskih in bančnih računskih nalog, od katerih imenujemo le skleni račun procentne in obrestne račune, račune o zlatu, srebru in novcih, nadalje diskontni, devizni, kontokorentni efektini in blagovni račun. Nekaj dodatkov in dopolnil nudi v tabelah in pregledih praktičnemu trgovcu potrebne podatke v domačih in tujih novcih, merah, utežih etc. Brez te knjige znanega našega pisatelja trgovskih in obrtnih učnih knjig nobena trgovska in obrtna ali nadaljevalna šola ter noben praktičen trgovec ne bo mogel shajati.

— **t Podkrajšek, Knjigovodstvo za lesne obrte.** Ta knjiga obsega v I. poglavju knjigovodstvo sploh, kolikor zanima obrtnika, nadalje knjigo obrtnega knjigovodstva posebej, knjigovodstvene zglede in naloge za mali in za strojni obrt ter tabelarno knjigovodstvo. Potem sledijo popolna knjigovodstvena navodila za mali in srednji kiparski obrt, za strugarje

z ročnim in strojnim obratom, za kolarski in za sodarski obrt. Dodatki vsebujejo tarif za zavarovanje za nezgode in za bolezen, seznam orodja, ki ga imej vsak mizarški pomožni delavec in ki ga imej mizarška delavnica za skupno rabo. Nazadnje je pridejan še slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček strokovno tehničnih izrazov besedilo na dopolnjuje 53 črtežev in slik lesnih izdelkov iz vseh lesnih obratov. Sledijo bosta v kratkem tej knjigi istega pisatelja knjigovodstvu za stavbarske in za kovinske obrte.

—t **Državna dvorazredna trgovska šola v Celju.** Vpisovanje gojencev in gojenk za šol. leto 1922/23 se vrši 30. junija in 1. julija od 8. do 10. ure. K vpisu je prinesiti zadnje šolsko izpisevalno in krstni oziroma rolistni list. Gojencem in gojenkam izven Celja je možno priglasiti se in poslati predpisane listine po pošti. V pripravljani letnik morejo vstopiti učenci, ki so uspešno dovršili VI. razred osnovne (ljudske) šole ali II. razred srednje oziroma I. razred meščanske šole ter so vsaj 13 let stari. V prvi letnik se sprejemajo brez sprejemnega izpita dečki oziroma deklice, ki so dovršili IV. razred srednje šole ali popolno meščansko šolo ali pa pripravljani letnik dvorazredne trgovske šole in so stari vsaj 14 let. Poleg teh morejo biti sprejeti v prvi letnik tudi oni, ki so dobili v IV. razredu srednje šole drugi red ali tisti, ki so dovršili III. razred srednje šole ali VIII. razred ljudske šole oziroma predzadnji razred meščanske šole, ako so stari 14 let in napravijo sprejemni izpit iz slovenščine, srbohrvaščine, nemščine, računstva, geometrije, zemljepisja, prirodopisa in prirodoslovja. Pri preizkušnji se zahteva toliko znanja, kolikor si ga pridobijo učenci v pripravljalnem razredu dvorazredne trgovske šole. V drugi letnik se sprejemajo absolventi I. letnika dvorazrednih trgovskih šol.

—o **Foerster: Stavbna mehanika I. del** v kr. zalogi šolskih knjig in učil je izšla knjiga: Foerster, Stavbna mehanika I. del nauk o trdnosti učna in priročna knjiga za stavbne šole in za stavbne obrtnike. Cena mehko vezani knjigi 18 Din, poltrdno vezani knjigi 20 Din. Ta knjiga, ki bode ne samo učna knjiga vsem obrtnim šolam in vsemu tehničnemu naraščanju ampak tudi jako uporabljiv pripomoček vsakemu obrtniku stavbnih strok, vsebuje nauk o silah, napetosti, o tlakoporni, vlakoporni, strižeporni in giboporni trdnosti, nadežje nauk o momentu sploh in o upogibnem momentu, vztrajnostnem momentu in odpornem momentu posebej, in dalje tudi o klonoporni in sestavljeni trdnosti. Jako praktičen pripomoček za stavbeništvo in vse sorodne obrti vsebujejo knjigi pridejane tabele, ki jih je 31, ter slovenski-srbohrvaški nemški slovarček tehničnih izrazov za stavbno obrt. Ime pisatelja že garantira izvrstnost te knjige, ki se sama priporoča vsakomur, ki prelista le par strani. Cena 18 Din, ki je za knjigo obsegajočo 14 pol z nebromem slik in črtežev, naravnost nizka. Tehničnim visoko in srednješolcem ter obrtnikom stavbinskih strok to knjigo toplo priporočamo.

—t **Verbič, Blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole I. del.** V kr. zalogi šolskih knjig in učil je izšla knjiga Verbič, blagoznanstvo za dvorazredne trgovske šole I. del. Anorgansko blago. Ta knjiga vsebuje na 122 straneh nauk o anorganskem blagu o kovinah, brusilih in gladih, kamnih za lepote, ter kamnih za kinarstvo in stavbarstvo, lepilih in stavbno kamenje, o glinastih izdelkih, o steklu, kemičnih surovinah in kemičnih izdelkih o snoveh za pisanje, o rudninskih barvilih in nazadnje o svetilih in gorivih. Knjiga je prav spretno zasnovana, snov razvrščena pregledno, tisk in oprema knjige sta lična.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—do **Kakšne igre uprizarjamo na šolskih odrih.** (Dopis.) Mnenja sem, da je preprosto ljudstvo precej težko trajno zainteresirati za otroške prireditve. Nedavno nam je tožil neki tovariš: »Od začetka smo imeli dober obisk, sedaj pa ljudje ne kažejo več veliko zanimanja.« Otroške predstave obstoječe iz deklamacij in petja postanejo ljudstvu sčasoma suhoparne. Posebno deklamacije postavljamo mi na program le ob slovesnostih na narodne praznike, ker ljudstvo pričakuje tudi od mladinskih prireditev razvedrila, primerne negovemu duševnemu nivoju. Kakor bi ne maralo gledaliških predstav sploh, kjer bi se jih obdelovalo samo s »pridigami in dobrimi nauki« tako se sčasoma naveliča tudi tistih kratkih otroških enodejank, kjer se v zadnjem stavku na

pridigarški način podaja nauke, kot: »Za danes naj ti bo odpuščen, zapomni si pa da je krasti greh etc.«

Igra »Pogumni Tonček« s svojim globokim jedrom resno vsebino prepleteno z zdravim humorjem je primerna za odrasle ravno tako kot za otroke. Koliko smeja je zbudil pri nas berač Jernač in vaški naglavci, koliko občudovanja vsa pravlična bitja. Da nam le ne zmanjka iger, ki zaiemajo snov iz domačega kmetkega življenja, iz domačih bajk in pripovedk, pa navežemo ljudstvo trajno na naš šolski oder. To so opazovanja v našem kraju in najbrž drugod ni veliko drugače.

Matineja s petjem in telovadbo.

(Šolski oder.)

Prva mestna dekliška osnovna šola pri Sv. Jakobu v Ljubljani je priredila v nedeljo, dne 11. t. m., ob 12. uri v veliki dvorani hotela »Union« matinejo s petjem in telovadbo v prid »Dečjemu domu«. Prostorji v dvorani so bili vsi zasedeni. Matineje se je udeležil tudi pokrajinski podnamestnik g. dr. Baltič z gospo soprogo, višji šolski nadzornik Gabršek, veliko število mestnega učiteljstva, starši in šolska mladina. Nad vse ljubka, prisrčna prireditev je bila lep, jasen dokaz, kaj zmore sicer tiho, toda intenzivno, smotreno in požrtvovalno delo med štirimi stenami šolske sobe, ako se ga lotita s pravim umevanjem in gorko ljubeznijo tako spretni in večji učitelji, kakor sta to tovarišici ga. Minka Šorli-Gasperinova in gč. Milka Umbergerjeva. Prva je pridržena gorenji šoli kot učiteljica telovadbe. Pod njenim spretnim vodstvom so deklice točno izvajale telovadne vaje z voboki, dve prosti vaji ob zvokih orkestra Sokola I. in dve rajalni vaji s petjem. Vsako izvršeno vajo je občinstvo spremljalo z živahnim odobravanjem.

Nekaj izrednega je številni dekliški pevski zbor šentjakobske osnovne šole, ki-ga je gč. Umbergerjeva — začasno pridržena šoli kot učiteljica petja — izvežbala do nepričakovane preciznosti tako, da si ne moremo misliti kaj boljšega, finejšega med dekliškimi pevskimi zbori osnovnih pa tudi ne meščanskih šol. Ta mirni, redni nastop učenk, vzorna disciplina, mirna, skoraj nečitna intonacija, ta eksakti začetek vsake pesmi, umestna dinamika, točna ritmika, jasna vokalizacija... vse, vse je bilo odlično, na višku! Mladi glaski, nežni kot pomladno cvetje, čisti kot jutranja rosa, so se vlivali v lepo, triglasno harmonijo najlepših jugoslovanskih narodnih pesmi in tako blažljivo vplivali na naše uho, kakor bi čuli samo anzelsko petje. Boljšega, lepšega skoraj ni mogoče ustvariti! Zato pa tudi kar ni hotelo biti konca viharnemu odobravanju in burnem aplavzu. Ggčni, Umbergerjevi iskreno čestitamo na prekrasem uspehu. Sai je javno pokazala svojo posebno izrendo spretnost in visoko zmožnost v pouku petja. Prvi javni nastop njenega pevskega zbora je odlično usposobljenostno izpričevalo.

Obeima prirediteljicama se toplo zahvaljujemo za lep duševni užitek z bodrilom, naj se v prihodnjem šolskem letu večkrat prirejata te vrste matineje.

—do **Ljubno v Savinjski dolini.** Dne 14. maja se je vršila pri nas otvoritev novega šolskega odra z uprizoritvijo Špicarjeve petdejanke »Pogumni Tonček«. Igra je nad vse pričakovano dobro uspeła in s tem je bil poplačan trud učiteljem kot otrokom, ki so šele drugič nastopili na odru. Velika šolska soba je bila pri prvi predstavi kot pri ponovitvi do zadnjega kotička napolnjena. Ljudje so bili splošno mnenja, da kaj tako lepega še niso videli. Mnogi so prišli igro gledat dvakrat.

Šola je dobila svoj lastni oder, ki bi delal čast vsakemu čitalniškemu odru naših trgov in podeželskih mest. Oder zbujajo splošno občudovanje vseh, ki imajo smisla za učiteljevo izvenšolsko delovanje na tem polju. Izvršil ga je tovariš Milko Rainer, ki je skozi 4 mesece žrtvoval zani ves svoj prosti čas. Omogočil je zgradbo odra tudi s tem, da je pridobil zani 5 ustanovnikov, ki so žrtvovali po 1000 K, ter pripomogli z brezobrestnim posojilom, da se je mogel oder tako kmalu izročiti svojemu namenu, mladini in ljudstvu v izobrazbo in razvedrilo.

V četrtek, 8. jun., ob priliki poroke kralja Aleksandra, pa je imela tukajšnja šolska mladina otroško veselico na prostem. Po slavnostnem govoru, deklamacijah in petju so bili otroci za sedanje razmere bogato pogoščeni s kruhom, suhim mesom, poticami in malinovecem. Na to so se do večera zabavali pri mladinskih in telovadnih igrah. K prireditvi so pripomogli ljudje z naturalijami ali denarjem, najbolj pa g. Kolenc iz Ivanja, na čigar

in ki je tako za šol. oder, kot za pogostitev daroval veliko svoto. G. Kolencu, ki spada med one žal tako redke, učiteljstvu in šoli brezpogojno naklonjene može, vsa čast in prisrčna zahvala.

—po **V Vojniku.** Dne 5. jun. t. l. je uprizorila mladina vojniške osnovne šole mladinski igrokaz »Kralj Matjaž«. Poletni trud učiteljice ge. Balbine Wittenbachove je poplačal lepi obisk staršev otrok — saj je bila precej velika posojilnična dvorana natlačeno polna. Otroci so igrali prav lepo in so poklonili imenovani koncem igre krasen soplek. Glavne vaje so se udeležili tudi otroci sosednih šol, kakor iz Nove cerkve, Frankolovega, Ljubecne in Šmartna v Rož. dolini. Niso se mogli nadeviti krasnemu kralju Matjažu.

—po **V Toplicah pri Zagorju o. S.** je šolska mladina uprizorila dne 13. t. m. ob 3. uri popoldne za učence topliške šole, dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne za učence zagorske in izlaške šole ter zvečer ob pol 8. uri istega dne za starše in prijatelje šolske mladine izbornu uspelo prireditev z naslednjim vzporedom: 1. netje: »Slovenec sem« 2. dekl.: »Domovina«, 3. petje: »Dudeldajčki« — »Tröbentica«, 4. tridejanska igra: »Otroška ljubezen«, 5. odlomek iz dramske vizije: »Jugana, vila najmlajša«, 6. petje: »Volga — Bože pravde«. — Po dovršenem vzporedu smo malčke, ki so nadkrijevali drug drugega, primerno pogostili. Čisti dobiček, okrog 1500 K, se naloži v hranilnico in se uporabi za nabavo nove šolske zastave. Občinstvo je bilo nad izvrstnim uspehom izredno zadovoljno. Posebna zahvala gre gč. tov. režiserki Juliji Prestorjevi in pevovodkinji Irmi Groharjevi. Prisrčna hvala pa tudi vsem ostalim sodelavcem! — Gmoten in moralen uspeh je dosežen in s tem naš trud najbolj poplačan. Le še tako naprej, potem se lahko veselimo lepše prihodnosti! — Ob tej priliki bodi tudi omenjeno, da smo svoičasno s te šole odposlali Jugosl. Matiči za pirhe 428 K, stradajočim ruskim visokošolcem 560 K, »Kolu jugoslov. sester« razprodali za 800 K srečk. za »Ferialni Savez« štedionica v Beogradu odposlali 292 K ter naklonili rezervnemu skladu 200 K. Iz celote je razvidno, da je naša mladina globoko prežeta istinite domovinske ljubezni in vnost za napredek in blagor naših neosvobojenih, zaslužjenih bratov. Glave kvišku, dokler imamo tak naraščaj!

Ali je vaša šola že vpslala prispevek za Neratov temeljni kamen „Učiteljskemu domu v Mariboru“? Ko dajemo drugim, dajmo tudi sebi!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

— **Teme za skupščino UJU.** Glavni Odbor Udruženja Jug. Učiteljstva na svoji sednici od 10. ov. m. odredilo je sledeče teme za učiteljsku skupščino iz cele zemlje, koja će se održati u Sarajevu u septembru t. g.

1. Zadatak (program) učiteljskih organizacija u ujedinjenoj otadžbini, referent — g. Jova I. Jovanović;
2. Osnovni principi novog nastavnog plana i programa, referent — g. Mih. M. Stanojević;
3. Reorganizacija učiteljskih škola, referenti: g. g. Josip Škavić iz Zagreba i Ivo Radovanović iz Splita.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bode zborovalo v ponedeljek, 26. junija 1922 ob 18½. uri na šentjakobski šoli s sledečim dnevnim redom:

1. Pristop društva k Ferialnemu Savezu.
2. Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah v šolskem letu 1922/23. in učiteljstvo.
3. Volitev delegatov in njih namestnikov za pokrajinsko skupščino UJU poverjeništvu Ljubljana.
4. Slučajnosti. Odbor.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Štev. 401/II.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisujeta naslednji učni mesti v stalni iniciativno se je pogostitev sploh izvršila no nameščenje:

Laporje, petrazrednica, nadučiteljska služba in služba za učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do

9. julija 1922

pri krajnem šolskem svetu v Laporju.

Okrajni šolski svet Slov. Bistrica,

Maribor, dne 9. junija 1922.

Predsednik: dr. Lajnšic s. r.

Štev. 1135/okr. šol. sv.

RAZPIS NADUČITELJSKE IN UČITELJSKE SLUŽBE.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 9. maja 1922, štev. 6106 oziroma z dne 29. novembra 1921, štev. 13.587, razpisuje podpisani okrajni šolski svet v stalno nameščenje:

1. nadučiteljsko službo na osemrazrednici z 1 vzporednico v **Črnomlju;**

2. službo učitelja-voditelja na enorazrednici v **Radencih.**

Pravilno opremljene prošnje je vlagati pri podpisnem okrajnem šolskem svetu službenim putem do dne

15. julija 1922.

Okrajni šolski svet v Črnomlju,

dne 12. junija 1922.

Predsednik: dr. Gregorin.

Št. 136/I.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V STALNO NAMEŠČENJE.

1. Št. Janž pri Dravogradu, trirazrednica, služba za nadučitelja.

2. Slovenjgradec, 6. razrednica z 1. vzp. služba za učitelja.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do

20. julija 1922.

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Slovenjgradec,

dne 18. junija 1922.

Predsednik: Dr. Ipavic, I. r.

Št. 188/2.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V STALNO NAMEŠČENJE.

1. Št. Jernej nad Muto, I. razr., služba šolskega voditelja.

2. Kaplja, 4. razr., služba nadučitelja, po ena služba za učitelja in učiteljico.

3. Sv. Ožbalt ob Dravi, 2. razr., služba za nadučitelja in za učiteljico (pripravno za učiteljsko dvojico).

4. Sv. Primož na Pohorju, I. razr., služba za šolskega voditelja.

5. Remšnik 3. razr., služba za nadučitelja in za učitelja ali učiteljico.

6. Trbonje, 2. razr., služba za nadučitelja in za učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do

20. julija 1922.

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Marenberg,

dne 18. junija 1922.

Predsednik: Dr. Ipavic, I. r.

Št. 173.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V STALNO NAMEŠČENJE.

1. Gorica, 3. razr., služba za učitelja ali za učiteljico.

2. Nova Štifta, 2. razr., služba za učitelja ali za učiteljico.

3. Luče, 2. razr., služba za nadučitelja.

4. Solčava, 1. razr., služba za šolskega voditelja.

5. Šmartno ob Dreti, 3. razr., služba za nadučitelja in 1 služba za učitelja ali za učiteljico (pripravno za učiteljsko dvojico).

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do dne

20. julija 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Gornji grad,

dne 18. junija 1922.

Predsednik: Dr. Žužek, I. r.

Št. 352/III.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB V STALNO NAMEŠČENJE.

1. Sv. Andraž nad Polzelo, 2. razr., služba za učitelja in učiteljico.

2. Plešivec, I. razr., služba šolskega voditelja.

3. Šoštanj, 6. razr. s 4 vzp., služba za učitelja.

4. Zavodnje, I. razr., služba šolskega voditelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani službeni poti do dne

28. julija 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet Šoštanj v Slovenjgradcu,

dne 18. 6. 1922.

Predsednik: Dr. Ipavic, I. r.